

Duše v laboratoři

... Padne-li totalitní režim, je mnohdy nová společnost nakloněna nejspíše psychiatrii zlikvidovat jako instituci, která „duševně nemocné neléčí, nýbrž vyrábí“, která sloužila represi a která různými drogami a jedy pacienty ničí. Je to podobná snaha jako zrušit v takový moment věznice obojí potřeba má shodný zdroj v mylném povědomí veřejnosti...“

NÁDA PETROVIČOVÁ

□ Pane profesore, takové chápání psychiatrie, jak jste je formuloval ve výše uvedeném citátu z článku Psychiatrie na rozcestí odráží někdy i umělecká tvorba. Psychiatři v mnoha filmech vystupují jako tragikomickí šíleni, kteří pacienty násilně odvázejí v poutech či svárcat kazajíce.

Ano, a v takovém pojetí se liší od pacientů pouze tím, že mají v kapsě klíče od kliniky...

□ Stojíte v čele Psychiatrického centra, které pečeje o pacienty a zároveň pracuje i vědecky. Jaké výzkumné projekty máte teď na programu?

V sociální psychiatrii je to například projekt s pracovním názvem Nechteň děti. Kritérium nechťestnosti je poměrně jednoduché; naše skupina sleduje děti matek, jež opakovaně žádaly u interrupčních komisi o přerušení těhotenství a jejich žádosti byly zamítány. Výzkum začal v sedesátých letech, takže dnes už se mohou sledovat i jejich děti. Porovnávají se s se souborem dětí stejněho socioekonomického a umění, navázání na její dobrou tradici.

Které původní kritérium nechťestnosti nespĺňají. Porovnává se jejich vývoj ve škole, v životě, jejich sociální adaptaci a schopnost zádat se do společnosti v pozitivním smyslu, (oženit se, založit rodinu...), jejich fyzické zdraví... Tento projekt, který zpracováváme ve spolupráci s americkým Trans-National Family Research Institute, stále probíhá.

Významný je také výzkum průběhu a výstění schizofrenie ve spolupráci se SZO nebo dlouhodobý výzkum abusu alkoholu u mužů i žen.

□ V jakých typech laboratoří se rozpracovávají projekty biologické psychiatrie?

Tradici mají laboratoře elektroenzefalografická, klinické psychofarmakologie, psychofiziologie mozku a biochemická. V laboratoři psychofiziologie mozku se na patofiziologické úrovni studují jevy, jejichž poznání může nesmírně pomoci například odhalit rizika poškození matek při užívání různých léků v těhotenství. Díky témtoto poznatkům může již dnes některým negativním činům zabránit, především vhodnou formou osvěty.

Své významné místo u nás má klinický úsek a malá skupina genetiků, kteří pracují v oblasti hledání genů

Předstíraná skromnost nám neprosívá, tvrdí prof. Cyril Höschl, ředitel Psychiatrického centra v Praze a děkan 3. lékařské fakulty UK

Na stěnách pracovny visí rodinné fotografie. Dvě dcery (15, 14) a dva synové (11, 9) - zřejmě zdroj radosti, odkud prof. Höschl čerpa životní energii, již neustále překypuje. Ve 43 letech má na svém kontě na 100 vědeckých prací, článků a recenzí, přednášek na univerzitách v Kanadě a USA. Je členem Nadace Učené společnosti. Jejím cílem je znovaobnovení České královské společnosti nauk a umění, navázání na její dobrou tradici.

pro určité duševní poruchy, například pro demenci Alzheimerovy typu.

Také zde pracuje laboratoř psychometrických studií, která se věnuje například škalování a tvorbě dotazníků, a laboratoř psychiatrické demografie, jež se zabývá sledováním nemocnosti a odhaduje potřeby psychiatrické péče.

□ Lze obecně zhodnotit význam výzkumných prospectů?

Zajisté, mnohé z nich mají dalekosáhlý pozitivní dopad na vlivnění zdraví celé dálší populace. Psychiatrické centrum dodává podklady i politickým a zdravotnickým autoritám; zákoniskem může být ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo zdravotnictví, atd.

□ Rada pracovníků Psychiatrického centra se věnuje speciálním otázkám, vy sám jste se věnoval kupříkladu psychoneuroendokrinologii. Za práci Neuroendokrinologie v psychiatrii jste obdržel prezidiální cenu české lékařské společnosti J. E. Purkyňe.

Ano, ohromně si toho vážím; je to cena, která se udílí jednou ročně za nejúspěšnější práci roku předchozí-

ním ústavem a fakultou. Po listopadu 1989 se ukázalo, že toto spojení bylo - vzhledem k situaci v českém školství a české vědě - velmi výhodné, a to z důvodu duchovních, vědeckých, pedagogických, ale i ekonomických. Mezi resortní bariéry se na pracoviště, které sleduje společný cíl, stráví. Mezi ekonomické výhody patří to, že si vzájemně neučujeme komerční ceny; máme něco. Jaké střediskový rozpočet, kde dochází k využívání, režie na obou stranách. Samozřejmostí je využívání materiálního a laboratorního zařízení pro výuku studentů. A napak, zdravotnická výzkumná složka má obrovskou výhodu, že spolu s Karlovou universitou (která má zejména díky tradici obrovské mezinárodní kontakty. Výzkumní pracovníci jezdí do ciziny na pozvání (jejich pobyt je hrazen zvací stranou) a stávají se členy mezinárodních organizací, což všechno má nepříchylné podíly mnoho důsud pěkně výhod na vstup České republiky do Evropy.

□ V poslední době se u nás lavičkově rozšířila homéopathie, z jejíž kala mnoho příslušníků pocházejících se jeji učinky jsou však vlasti, které ho neuvěří. Jak se k homéopatické léčbě stavíte vy?

Homéopatie má racionalní jádro vycházející z předpokladu, že určitá minimální nebo naprostě zanedbatelná stropová množství aktivních látek mohou mít účinky, které tyto látky v koncentracích farmakologických bud nemají, ahejbo jsou v nich jedvaté. Homéopatie je však kritizována klasickou farmakologií, medicínnou zejména proto, že se brání stejným kritériím úspěšnosti léčby, která výjimkou výzaduje v případě farmaceutického přípravku. Homéopatičtí se brání zkoušecí účinností svých přípravků včetně placebo v dobré kontrole, využívejte slepých pokusů, brání se i kontrole výrobnické postupy, s odvědoměním, že deje o tajemství. Homéopatičtí se rozšířili po celém světě jako jedna z léčebných metod, jež jsou pro pacienta volitelné. Stejně jako léky bez účinné látky mohou mít homéopatičtí placebo efekt, a zrovna tak mohou mít účinnost, dařit. Jediný například mechanismy, které klasická farmakologie treba neodhalila a jejichž existence může být předmětem vědecké diskuse.

□ Vzhledem k přísným nařízením založených nemohou homéopatičtí pacienta poškodit. Je to tak?

Nebezpečí je poškození, spolu s věcem jiným. Je-li pacient téžce nemocný a třeba může ho význačně poškodit skutečnost, že byla kvůli léčbě homéopatičtí přeskočena či opomenuta klasická metoda, jež mohla být účinná. Při léčbě homéopatičtí nikdy nesmí, byť výrazná možnost být vylečen klasickou metodou. Jestliže někdo tuto léčbu výněchá a pacient umíří v rukou homéopata, pak jde o zločin. To si však homeopati většinou uvědomí a sami takovým událostem čelí.

Foto: Jan Milálek